

SPODBUJANJE OTROKA K BRALNI KULTURI

PREDŠOLSKI OTROK

OD 1. DO 2. LETA STAROSTI

- Otrok poslušá pesmice, pravljice, izštevanke (uživa v zvočni podobi, v ritmu in melodiji); tudi on po svoje pripoveduje in/ali poje pesmice. Po navodilih kaže slike v knjigi in predmete na sliki.
- V tem obdobju otrok v pripovedi že prepozna situacije in jih povezuje z vsakdanom, s svojimi izkušnjami. Po svoje »pripoveduje«, kar ga vznemirja in zanima.
- Bralno gradivo si lahko izposojamo v knjižnici, ki jo obiskujemo skupaj z otrokom. Nekaj knjig mu darujemo, da so res njegove in jih ima ves čas pri sebi in na svoji knjižni polici v družinski knjižnici.
- Otrok se veseli obiska knjižnice in že tudi sam izbira (posega po knjigah in se nekaterih razveseli glede na naslovnico, obliko).

Gradivo: *igralne knjige, slikanice (leposlovne in poučne).*

OD 2. DO 3. LETA STAROSTI

- Otrok poslušá vse daljša besedila, tako leposlovna kot poučna. Toda branje otroku ni le branje, ampak tudi razlaganje besed, dogodkov in situacij, vključevanje njegovih izkušenj in podobno. S preprostimi vprašanji se uči novih besed. Aktivno ga vključujemo v branje z vprašanji, napotki, kaj naj poišče na ilustraciji. Branje povezujemo z otrokovimi doživetji. Zanimajo ga različne stvari, toda hkrati želi poslušati vedno isto pravljico.
- V tem obdobju otrok samostojno lista slikanico, opazuje ilustracije in preprosto pripoveduje zgodbo, »bere«, kot berejo njemu starši in/ali drugi družinski člani. V otroških poučnih knjigah ga zanimajo živali, prevozna sredstva, nebesna telesa in drugo. Veliko sprašuje in odgovarja na naša vprašanja.
- Če je otrok v vrtcu in v njem spodbujajo družinsko branje, se vsekakor vključimo. Dobili bomo spodbude za branje, predloge za bralno gradivo, družili se bomo na bralnih srečanjih otrok in staršev.
- Če otrok gleda otroške TV oddaje, se prav tako pogovarjamo z njim. Najbolje je, da gledamo skupaj. Čas pred zasloni naj ne bo daljši od 25 minut na dan.
- Z otrokom redno obiskujemo knjižnico, skupaj z njim izbiramo gradivo in morda že obiščemo tudi uro pravljic, igralno uro s knjigo ali kakšno drugo prireditev, primerno njegovi starosti.

Gradivo: *slikanice z več besedila, otroške poučne knjige, otroške revije.*

OD 3. DO 4. LETA STAROSTI

- Otroku beremo raznovrstno bralno gradivo, besedila postajajo vse daljša, knjige obsežnejše. Otrok prisluhne tudi pripovedovanju osebe, ki ni družinski član, na primer pravljíčarki v knjižnici.
- Da bi spodbudili otrokov jezikovni in predbralni razvoj, se z njim igramo z glasovi, črkami, besedami; izmišljamo si zgodbe in pravljice, po branju narišemo risbo, z gibi pokažemo, kaj so počeli junaki v pravljici, z igračami uprizorimo pravljico. Pripovedujemo zgodbe in pravljice iz svojega otroštva, svoje spomine. Skupaj naredimo knjigo: odrasli zapišemo, kar smo si skupaj izmislili, otrok ilustrira.

- Otrok v tem obdobju pripoveduje o prebranem (praviloma govori že dokaj jasno, tudi drugi ga že razumejo, ne le domači). Spodbujamo ga z vprašanji, toda nikakor ne zahtevamo obnove. Lahko se že vživi v pravljичno osebo in jo posnema, »odigra« njeno vlogo.
- V primeru, da sodelujemo v kakršni koli obliki »predšolske bralne značke« oziroma obliki družinskega branja, otroka ne učimo, kaj naj bi (naučeno na pamet) povedal o prebranem. Vse naj bo spontano in po meri otroka.
- Z otrokom obiskujemo ne le knjižnico in knjigarne, ampak tudi lutkovne in druge predstave, obiščemo živalski vrt in drugo. Obiske povezujemo z branjem ustreznih knjig.
- Morda mu naročimo revijo, ki vsak mesec prihaja na njegov naslov.

Gradivo: slikanice z več besedila, otroške poučne knjige, otroške revije.

OD 4. DO 5. LETA STAROSTI

- Otrok pozna vsebine pravljic in njihove junake, pripoveduje daljše zgodbe po spominu. Govori o področjih, ki ga zanimajo (o dinosavrih, vulkanih in drugem). Otroku beremo otroški roman v nadaljevanjih.
- Potrudimo se, da otroku odgovorimo na čim več njegovih vprašanj. Skupaj z njim v različnem informacijskem gradivu iščemo odgovore na vprašanja, ki ga zanimajo. Tako otrok spoznava iskalne strategije.
- Skupaj z otrokom preberemo navodila za uporabo čistil, uživanje zdravil, hrane; pokažemo mu, da preberemo, kako dvigniti denar iz bankomata, kdaj pripelje mestni avtobus, kje presedamo na potovanju z vlakom, koliko stane gorivo. Skupaj beremo napise na trgovinah in povemo, kaj pomenijo. Beremo podnapise televizijskih oddaj in filmov, beremo besedila pri delu z računalnikom.
- Otrok prepozna znane napise. Utrjuje se mu spoznanje, da »beremo na vsakem koraku«, »od jutra do večera«.
- Otrok nas opazuje in nam »pomaga« pri iskanju informacij (telefonske številko, delovnega časa muzeja ali galerije, oddaljenost nekega kraja) v tiskanem gradivu, na mobilnem telefonu, tablici ali računalniku. Tudi to lahko počnemo skupaj z njim.
- Toda otroku ne dajemo v roke mobilnega telefona, ne prepuščamo ga računalniku in spletu predolgo časa. Skrbno pazimo, da upoštevamo priporočila za čas preživet pred zasloni.
- Otroku smo zgled: tudi mi beremo. Otroka prosimo, da spoštuje naš čas (na primer pol ure), da si nekaj tiho preberemo.
- Z otrokom lahko obiskujemo vse od muzejev in galerij, do različnih doživljajskih parkov. Če se le da, to povezujemo z branjem.

Gradivo: slikanice z več besedila oziroma zahtevnejšimi zgodbami, otroške poučne knjige, enciklopedije, atlasi, otroške revije.

Ni mogoče natančno določiti, katere knjige so primerne za otroka v določenem starostnem obdobju. Zato ponudite otroku knjigo in če mu ne bo všeč, izberite drugo. Otrok naj tudi sam izbira. Za lažjo izbiro lahko uporabljate seznam knjig za predšolsko in zgodnje šolsko obdobje na domači strani Društva Bralna značka Slovenije - ZPMS: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige-2/priporocilni-seznami/>. Posvetujte se tudi v splošni knjižnici. Knjige za otroke v predšolskem in zgodnjem bralnem obdobju so postavljene posebej.

Več nasvetov o zdravju, spodbujanju zdravega življenjskega sloga in preventivnem zdravstvenem varstvu otrok in mladostnikov najdete na spletni strani programa ZDAJ.

www.zdaj.net

Avtorica: mag. Tilka Jamnik

Oblikovanje: IDEARNA d.o.o.

Oblikovanje in tisk gradiva sofinancirata

Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada - Evropskega socialnega sklada.

NIJZ
Nacionalni inštitut
za javno zdravje

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

www.eu-skladi.si